

XI.

Prof. Chr. L. Leths smaa Opbyggelsesskrifter.*Ved P. Severinsen.*

Man træffer jævnlig paa smaa gudelige, mest om Jesu Død og Blod handlende Skrifter fra Frederik den Femtes Tidsalder. De er sammensatte af Udpluk især af tyske Forfattere med omhyggelige Betegnelser af, hvorfra de valgte Stykker er tagne. Hvem Udgiveren er, staar der intet om. Bibliotheca Danica har heller intet bemærket herom. Skrifterne har endnu den Dag i Dag deres Velyndere, hvilket viser sig i, at et Par er blevne optrykte paany. Og i Samtiden ser vi Præsten Jørgen Koefoed i Klemensker bruge dem som »ret trøstelige og ret sukkersøde« til Læsning for Syge¹).

Disse Skrifers Ophavsmand er den bekendte Professor Christen Langemach Leth, Sognepræst ved Trinitatis Kirke i København († 1764). Dette har ingenlunde været ubekendt, thi baade Worm og Nyerup nævner Sagen i deres Lexica uden dog at opregne Skrifterne. Leths Venner i Brødre-Societetet kendte ogsaa Forholdet. De skriver ved hans Død: »Hans udgivne smaa Skrifter, der er voksede op til et temmelig stort Antal, var mest udsøgte Kerne-Vidnesbyrd af gamle Lærere om Jesu Blods og Døds alene saliggørende Kraft, som han som en klog Bi flittig havde samlet og ved Trykken søgt at befordre Folk i Hænde«²). Siden er Forholdet dog glemt, og Leths Biograf i »Biogr. Lex.« siger blot, at litterært gjorde han sig ikke bekendt.

¹) Se foran S. 167.

²) Kh. Sml. 4. R. V. 635.

De omtalte Skrifter er følgende:

Gudelige Betragtninger over vor Frelseres Jesu Christi allerhelligste Vunder og Saar, samlede af adskillige evangeliske Læreres Skrifter. Kbh. 1754.

Christus den korsfæste, fremstillet i Jo. Arnds og Valer. Herbergers Prædikener samt i Ahasv. Fritschens Betragtninger over Golgatha. Kbh. 1756. Ny Udg. Vejle 1879.

Jesus, Synderes sande Ven, til Opvækkelse og Tilløkkelse endog for de allerugudeligste, at de skulle lade sig omvende. Af det Tydske overs. Kbh. 1756¹⁾. Ny Udg. ved N. B. Kousgaard, Kbh. 1894.

Opmuntring og Anviisning til retteligen at betragte Guds Søns vor Frelseres Jesu Lidelse, forestillet i Jo. Matthesii, Gottfr. Balth. Scharffens m. fleres Skrifter. Kbh. 1756.

Gudelige Betragtninger over Jesu Christi Guds Søns uvurdeerlige Blod, samlede af adskillige Lutherste Læreres Skrifter. Kbh. 1756.

Christus paa Olie-Bierget, eller Betragtninger over vor paa Olie-Bierget bedrøvede, ængstefulde, skielvende etc. Gud og Frelser Jesus Christus, samlet af adskillige Lutherske Læreres Skrifter. Kbh. 1757.

Anviisning til at kunde Døe Salig og Frimodig, forestillet i Gudelige Betragtninger, samlede af Lutheri, og andre Lutherske Læreres Skrifter. Kbh. 1758.

Kort Anviisning til at kunde Døe Salig og Frimodig, forestillet i Gudelige Betragtninger, samlede af Lutheri, og andre Lutherske Læreres Skrifter. Kbh. 1759²⁾.

Gudelige Betragtninger om de Troendes salige Død. Samlede af Lutheri og andre Lutherske Læreres Skrifter. Kbh. 1769³⁾.

JESU blodige Vunder og Saar, Som det sikkerste Tilflugt-Sted for alle i Nød bestædte Syndere, og som Det beste Hvile-

¹⁾ Hovedstykket er E. G. Woltersdorfs lange Digt »Ja Jesus tager Syndre an« (70 Vers), om hvilket Prof. Horneman og H. Egge senere stredes (Helveg, Khst. efter Ref. 2. Udg. II. 448).

²⁾ I Indhold forskellig fra foregaaende.

³⁾ Den er udkommen efter Leths Død, men dens Komme er lovet i en Efterskrift til »Anvisn. t. at kunne dø salig«.

Sted for den bange Due. Hertil ere fœiede nogle flere Vidnesbyrd om samme Sag. Kbh. u. A.¹⁾).

Lærerige og opmuntrende Exempler af Siele, som have ladet sig drage til den korsfæste Jesum, samlede af Lutherske Læreres Skrifter. 1—9. Stykke. Kbh. 1759—69²⁾).

Selve Oversætterarbejdet er efter Traditionen ikke foretaget af Leth men af forskellige unge Medarbejdere, for hvem han har udpeget Stykkerne. En af de vigtigste Medarbejdere har formentlig været Frederik Boye, der var Kateket og personel Kapellan hos Leth 1750—59. Særlig kommer man til at tænke paa ham ved de aandelige Sange, der hist og her er indsatte. Han er jo Forfatter til den bekendte »Skat-Kiste«, hvorfra et Par Vers er gaaede over i Salmebøgerne (Psalmebog for Kirke og Hjem Nr. 645 og 669). Boyes Eftermand Jens Pedersen Juul († 1779 som Sognepræst i Bredstrup), der udgav Slutningen af Boyes Skat-Kiste, har vel været Medarbejder³⁾). Ogsaa Thomas Horrebøw, Præceptor paa Vajsenhuset i Leths Tid († 1773 som Sognepræst i V. Tørslev), har maaske været med.

¹⁾ Nævnes ikke i Bibliotheca Danica. Jeg kender Bogen fra et Eksempplar, som tilhører Boghandler N. B. Kousgaard i København. Det er denne Bog, der sigtes til foran S. 167 Note 1, thi Bogens første Afhandling er J. G. W. Forstmans »Jesu Vunder og Saar, som aabne Fri-Stæder for alle Arme, og paa Flugten bestedte Syndere.«

²⁾ De to sidste Bind er udkomne efter Leths Død. Bibliothekernes Eksempplarer er ufuldstændige. Et fuldstændigt i Boghandler Kousgaards Samling.

³⁾ Om J. P. Juul s. Danske Mag. 5. R. V, 242, Not. 4.